

17.05x13.52	1	עמוד 2	הארץ - כותרת	12/12/2019	71149611-0
בועז סנג'רו - ראש החטיבה למשפט פלילי וקרימינולוגי - 26330					

בועז סנג'רו

כשאבירי זכויות האדם נאלמים דום

כאן בארבע הדוגמאות הללו, אך יש עוד רבות. בדרך כלל כתיבתי שואפת לביקורת מערכת המשפט הפלילי, במטרה לשפרה. הפעם הביקורת אינה מופנית רק אל הרשויות ואנשיהן – החל בחוקרי משטרה, דרך תובעים בפרקליטות ועד לשופטים – אלא, לצערי, למעגלים נרחבים בחברה הישראלית – לרבות אנשים המוכרים בדרך כלל כשוחרי זכויות האדם – האדישים להפרת זכויות חשודים ונאשמים. על אדישות זו להדאיג את כולנו, בלא קשר לעמדה פוליטית, שהרי כרסום זכויות החשודים והנאשמים לא ייעצר בפוליטיקאי זה או אחר, אלא ייהפך לגורמה מדאיגה, שמחר תופנה נגד כל החשודים והנאשמים – אם לא ישירות נגדנו, אולי נגד ילדינו.

פרופ' סנג'רו מלמד במכללה האקדמית ספיר ובמרכז האקדמי למשפט ולעסקים, ומייסד האתר "ביקורת מערכת המשפט הפלילי"

מאוד לא רצויות, מקדשת את כל האמצעים שנוקטות המשטרה והפרקליטות. כך, למשל, בתקופה האחרונה מבליגים על הרחבה פרשנית של עבירות קיימות, ואפילו תומכים בה – בניגוד לכללי הפלילי רשנות המיוחדים של המשפט הפלילי, לרבות כלל הפרשנות המצמצמת, שנועדו לתת אזהרה הוגנת לאזרח ולשמור על חירויות. כך, למשל, לא מגנים דרכי חקירה אגרסיביות של המשטרה – שתחילתן במעצרים חסרי עילה חוקית אמיתית, המשכנן בהשפלת הנחקרים, וסופן אפילו בסחיטה באיומים – אלא מתמקדים בגינוי של מי שמעז לחשוף דרכי חקירה אלה. כך מקבלים בשוויון נפש מעצר של עד מדינה, שנועד לאלצו לדבוק בהסכם ולא לחזור בו ממנו. כך נמנעים מלבקר החרמה ("חילוט") מסיבית של רכוש של חשודים, המשמשת בעצם כענישה לפני משפט. אסתפק

בדמוקרטיה יש לאפשר מחאה. בשימוש מוטעה במונח "דמוקרטיה מתגוננת" ובבלבול בין מחאה לגיטימית לבין כביכול מרה, יצרו בעצם דמוקרטיה מגורמת. רוב אבירי זכויות האדם נאלמו דום, כפי הנראה משום שחפצו ביקרה של תוכנית ההתקנות. ידועה מאותה תקופה אף האמירה, שיש "לאתרג" את ראש הממשלה או אריאל שרון ולא לבקר אותו על פרשות שנת שד בהן, כדי לאפשר לו להגשים את התוכנית.

לכאורה, מוכן מאליו שהשירה על זכויות חשודים ונאשמים אינה אמורה להיות תלויה בשיקולים פוליטיים, כשם שאינה אמורה להיות תלויה בגזע, צבע, מין, שפה, דת, מוצא לאומי או אתני, או מעמד חברתי או כלכלי. אלא שבמציאות הישראלית קיים חשש, שבעיני רבים המטרה של הדחת פוליטיקאים שהם בעיניהם מושחתים, ולכל הפחות עמדותיהם הפוליטיות

2005- חוינו בשבירת כללי המשפט הפלילי על ידי המטרה והפרקליטות, לשם דיכוי אגרסיבי של ההתנגדות לתוכנית ההתנתקות מיישובי גוש קטיף: פרשנות מרחיבה של עבירות; מעצר של תלמידות בית ספר יסודי שהפגינו ללא אלימות; מגיעת השתתפות של תלמידים עצורים בבחינות הבגרות; עזירת אוטובוסים ובהם מפגינים עוד בערימת המוצא שמהן ביקשו לנסוע לאזור גוש קטיף; אלימות שוטרים כלפי מפגינים; שימוש במעצר מבלי, ואפילו הפעלת שירות הביטחון הכללי.

כביכול, המטרה קידשה את כל האמצעים. בחוק יישום תוכנית ההתנתקות נקבעו עבירות חדשות ומיותרות, שהוספתן הפכה את עקרון הפרופורציה ואת העיקרון ולפיו המשפט הפלילי לי הוא האמצעי האחרון. זה היה בעצם שימוש פוליטי בחוק הפלילי, שהרי גם אם מהלך ההתנתקות היה צעד נכון, עדיין